

ROMANIA NOUA

Abonamente: 1 Lună Lei 8
6 Luni „ 45
1 An „ 80

ORGAN DE PROPAGANDA NAȚIONALĂ

— Plata anunțurilor după învoielă —
Redacția și Administrația
— Strada Gogol No. 39 — Chișinău —

Director: Dr. ONISIFOR GHIBU

Iese în fiecare zi de lucru
Sub conducerea unui comitet alcătuit din Români din toate țările

Prim-Redactor: Dr. ION MATEIU

Către un frate basarabean...

...Atât de mult m'a bucurat și m'a mahnit convorbirea noastră, că n'am putut stăpâni pornirea de-a împărtași la cât mai mulți aceste rânduri, scrise întâiu numai pentru tine, frate de sânge, de credință și de luptă! Ce neferimur dragoste de neam e în sufletul tău, alături de-o adâncă neștiință de unele „treburi” românești! Totuși această neștiință nu te-a împedat să fii un harnic luminător al norodului și un vrednic luptător pentru națiune. Simțirea de Român a biruit toate piedecile. E încă o dovadă de strămoșească moștenire, de sfânta noastră dreptate, de puterea de viață a norodului nostru. Este „românismul” care, ca și tine, a biruit „fatalitatea”, a biruit soartea istorică, mașteră pentru noi, ca să fim astăzi neamul cel mândru și vrednic al Românilor.

Dar drept să-ți spun, ceea ce m'a mahnit mai mult din neștiința ta, n'a fost ceea ce trebuia să se facă pentru Basarabia, ci neștiința de ceea ce s'a făcut și în deosebi nestăpânita și adâncă uimire ce-ai arătat față de ceea ce a fost în „adevăr în sufletele noastre, pentru frații dintre Prut și Nistru. De aceea m'am și hotărât, pentru tine ca și pentru alții, ca încă o dată, mai amănunțit și mai pe deplin, să-ți dovedesc aici ceea ce am încercat întâiu întâmplător și prin voi grain. De ce să te miri de bucuria noastră la ivirea celui dintău număr din „Basarabia”, gazeta răposatului Gavrilă? Ba te-ai mirat chiar de faptul că am citit-o și ca mi-aduc aminte de această foaie basarabeană, ca și de „Moldovanul”, ca și de faptul că în publicațiile din România se cerceta și se tâlcuia cuprinsul din „Luminătorul” profeției moldovenesti din Chișinău.

Nu-ți venia să crezi că peste Prut avem abonați și inimoși cititori; gazeta profesorului Gr. Constantinescu, „Glasul Basarabiei”, ori gazeta și revista „Cuvânt Moldovenesc” a d-lor N. N. Alexandri și P. Halippa. Dacă ai putea ști cu ce strângere de inimă se urmăria greutățile cursului de limbă moldovenească al profesorului Constantinescu la Școala Epărcăhiei de Fete—și cu ce sete sorbiam paginile „Cuvântului Moldovenesc”, în care, între altele, se tipăreau poeziile lui Alexandri, Eminescu și Coșbuc! Ne închipuam că le citim împreună și că inimile noastre bat de-o dată, cu aceeași putere. Deși unii credeau că Basarabia e pierdută, se știa bine că satele s'au pastrat curat-moldovenesti și deși veniau dela voi frați buni, prizonii de Ruși din pricina politice, erau de dorit însă semnele de viață națională față și iluminată. De aceea a și fost o adevărată sărbătoare, când la cursurile de vară ale d-lui Profesor Nicolae Iorga, la Valeniile de Munte, pe lângă Ardeleni, Bucovina. Banățenii și Macedonenii din alți ani, au venit acum vreo 7-8 ani și d-nii Ion Pelivan, ps atunci judecător la Balți, profesorul I. Oatu, si un învățător de lângă Hotin, al cărui nume îmi pare rău că nu-l mai știu — cei dintăi Basarabeni! Tot cum pe atunci citiam și reciteam „Suspinele”, cântăcica de cântece basarabene a domnului G. Madan, culesse din gura norodului, și — deși poate ne înșelăm simțiam un fel de mândrie că răposatii Casu e ministru și Sărcu profesor uni-

versitar la Petrograd. Câtă mulțumire în toată țara când s'a răspândit ilustrația (chipul), care înfățișa tineri și tinere din neamul nostru în port național, în frunte cu D-ra Dicescu și d-I Madan, cu prilejul unei serbări în Chișinău. Și ce amarăciune ne-a cuprins când a venit vestea că în Dumă nu s'a găsit decât un străin de neamul nostru, ca să ceară școli naționale pentru moldovenii! Privim cu mulțumire mișcarea lui Inochentie, înru a-tăta că a deschis ochii unora din cărmutorii Rușilor cu privire la întinerecul cultural-național în care-i trimiseseră pe Moldovenii — și cu oarecare mulțumire lucrarea lui N. Durnovo, fost ministru rus, care cerea ca Rusia să ne înapoieze cea mai mare parte din Basarabia; acest „corb alb” zicea că cere așa ceva în numele ortodoxiei și în interesul Rusiei. Tot pentru că auzi acum vorbindu-se mai mult de capitala României, București, ca și de capitala (stanița) vechei Moldove, lașii pribegiei cu suferințe și nădejdi, trebuie să știi că la București, unde trăește încă, înconjurat de dragoste și respect d. Zamfir Arbore, basarabean și autor al minunatei cărți „Basarabia”, premiată și tipărită de Academia Română; la București, unde este atât de cunoscut și de citit scriitorul basarabean Dr. V. Crășescu, decurând răposat, era preaslăvit d. Vasile Stroescu, căpetenia partidului național moldovenesc, un bun Român, cu-a cărui jertfă s'au izbăvit multe școli românești primejdite sub stăpânirea ungurească din Ardealul nostru; acolo, la București unde „răsare soarele culturii românești”, s'a făcut o frumoasă expoziție basarabeană (văstavca), de către marea obște pentru unirea tuturor Românilor „Liga culturală a Românilor” din îndemnul și cu osârda secretarului de atunci, d. profesor N. Iorga, marele istoric, și autor al cărții „Basarabia Noastră” ca și al altora despre Basarabia și alte țări române; expoziția a fost foarte cercetată și avea pe-afară înfățișarea zidurilor Hotinului, mulțumia priceperii și străduinții arhitectului Toma Socotescu. În același timp, la Iași, unde D-nii C. Stere, director al publicației „Viața Românească”, și A. C. Cuza, profesori universitari, propovăduiau și lucrau pentru Basarabia, la cursurile Universității ascultau mulți tineri basarabeni, din cari cel mai cunoscut astăzi este d. P. N. Halippa; pentru acești studenți „Liga Culturală”, din același îndemn, a înființat „Căminul Basarabean” și plănuia să înființeze și o tipografie...

Iar la 16 Mai 1912, când s'au împlinit 100 de ani dela răpirea Basarabiei de către Ruși, pentru toată România, orașe și sate, a fost o zi de dureroasă amintire, și la chemarea Ligii Culturale, s'au rostit cuvântări și conferințe, s'au tipărit cărți și gazete, s'au făcut slujbe bisericești, la acelaș ceas în toată țara trăgându-se clopotele a jale, purtându-se în acea zi vâl negru la brațul drept, pe când la porțile caselor au fluturat steaguri tricolore tot cu vâlul cel negru al durerii pentru neuitata Basarabie răpită. O zi de amintire dureroasă și de mare jale, după 100 de ani de robie și despărțire!

Și-atunci, când cântăreții noștri suspinau

In ceasul nedreptei răpiri,
Când jalea lăsându-ne-o nouă,
Străinii cu suflet de sbiri
Tăiară Moldova în două...

aici, în Chișinău, se ridica stătuia celui ce-a îndeplinit răpirea, iar, voi, fraților, mulți nu știți nimic de durerea noastră, ba erați îndemnați să vă bucurați că de 100 de ani, purtați jugul străin al Țarilor! Dumnezeu să ne ierte, frate, dar și astăzi tu te miri de toată grija, iubirea — și lacrima pentru tine!...

Și dacă te vei mira și de faptul că România nu s'a ridicat cu armele pentru Basarabia, află că acum 40 de ani, după războiul din 1877 pentru neatarnare, ea s'a despărțit dușmănește de Rusia aliată, tocmai din pricina Basarabiei, și toată suflarea românească se mișca pentru toți frații subjugati și cu țările pentru Ardeleni și Bucovina mai primejdii, știind bine că toată politica și pregătirea militară a cărmuirii României se făcea pentru Basarabia, adică împotriva Rusiei — dar a trebuit să se răstoarne, să se schimbe toată politica asta, în ziua când s'a tras sabia și încă o dată s'a sfințit cu sângele vitejilor pământului slobod al României și cel rob al Ardealului, deoarece Rusia se hotărăse să meargă la luptă alături de cei ce scriseră pe steagurile lor desrobirea și îndreptăirea noroadelor mici și împărțite — ceea-ce s'a crezut că ar mântui și Basarabia, păstrându-se în acest chip, i um a și fost, neatinșă de prapadul războiului. Iar dacă Rusia, pe noi ca și pe alții, ne-a înșelat, și-a primit pedepsa, cum se vede bine — și Basarabia, mulțumită vitejilor dela Oituz, Măraști și Mărașești, mulțumită gonirii bolșevicilor, actualii inimos al „Sfatului Țării” s'a unit de bună voie, s'a întors slobodă la patria-mumă, cum va fi de-apurarea și cum cerea dreptatea — dovadă ca așa a voit și Dumnezeu. De aceea astăzi, iubite frate, mai mult ca oricând, să ne-aducem aminte de cuvintele lui Vasile Alexandri, care n' 1859, când de bunăvoie s'au unit Muntenia și Moldova, a spus cu atâta inimă și minte:

„Dumnezeu ține cu Români.”

D. Muncanu-Râmnic

Generalul Averescu în Chișinău

Azi Miercuri, d. general Averescu a sosit la Chișinău însoțit de mai mulți fruntași din „Liga Poporului” printre care se află și dd. Argetoianu, deputatul I. Zelea-Codreanu.

Știrea despre sosirea generalului Averescu a făcut o adâncă impresia asupra Moldovenilor.

Arestarea ofițerilor ruși din Chișinău

Cu toate că s'au dat trei ordonanțe, prin care se interzicea purtarea uniformei ruse, totuș un număr destul de însemnat de ofițeri nici nu au vrut să audă de acest ordin, continuând să se plimbe sfidători în uniformele armatei rusești.

Comenduirea a făcut o serioasă razie Marți seara și a arestat 48 de ofițeri ruși, cari nu s'au supus ordinelor repetate.

Vreme bună

Nu mai plânge, bun părinte,
Că de plânș nu mai e locul
Azi, când mergem înainte
Și ne răde'n drum norocul.
Da, părinte, mergem strună
Nu e timp de plânș acum:
Plouă'ntr'una, pânea-i bună,
Și pe viță n'a dat bruma...
Țara merge spre mărire
Lumea cântă osanale...
Munții sunt în „fericire”
De când alți stăpâni îi are.
Și prin lume bate vântul,
Bate vânt de „nviorare...”
Se cutremură pământul
De spic greu și „nbelșugare...”
E păcat să visezi glume,
Ce ne-au învățat strămoșii.
Ei trăiau pe altă lume
Visau multe inimoșii...
Azi nu mai avem durere
Și nici frați care să plângă.
Azi în țară curge miere
Nu sunt inimi să se frângă...
Hai să ne ulem gânsăcii
Cu vin vechiu trecut prin rele
Să bem vin... Lasa colacii!...
Nu-i de dânsii pârînjele.
Și s'aducem lautarii
Să ne cânte din vioare,
Cântece de bucurie
Ce slăbesc la chioarae...
Când dușmanii ne sugrumă
Și-și bat joc de noi și țară...
Ca să plângem e o glumă...
Să golim gânsăcii iară!
Când cismarul face strae,
Croitorul băcănii,
Când din gheată dă vâpae
Hai și noi pe veselie!
Să se duca veteșea lume
Că trăim în „fericire”
Lasă visuri, lasă glume
Lasă dorul de nfrățire...
Rupeți gâtul cui îți spune
Că mai ai alți frați sub soare,
Unde soarele apune...
Nu-i mai crede frațioare!
Ci să bem că mergem strună
Toate sunt pe voia noastră,
Plouă'ntr'una, pânea-i bună,
Nici un nor pe zare-albastră...

Gl. I. Savin

Chișinău, 18 Iunie 1918.

ZILE FERICITE

Cn foarte nevoile și neajunsurile vieții de astăzi noi Moldovenii Basarabeni petrecem multe zile fericite. După sosirea comandantului Basarabiei domnului general Văitoianu aflăm, că între

alte măsuri bune și folositoare s'a hotărât ca toate publicațiile, afișele, programele ș. a. de astăzi înainte să fie scrise în limba noastră românească. Cu mare bucurie am întâlnit ordonanța aceea. Credem că în scurtă vreme se vor lua măsuri în felul acesta și mai departe. Am vrea cât mai degrabă să vedem toate însemnările pe străzi, prin dregătorii și așa mai departe schimbate în limba românească; că t-a-a-a-re ne-am mai săturat de atâta rusească. Pe lângă aceea că vrem să vedem toate scrise în limba noastră (că doar trăim acum în țara noastră nu la streini) însemnările românești fac orașului o față europeană, mai plăcută.

Streinii ne șoptesc necontenit că nu e vorbă, trebuie naționalizate toate, dar cu încetu, cu îndăgăduială că nu se poate răsturna așa deodată toate zidurile rusești căci atunci n'a suferi mult viața locuitorilor.

Acasta-i părerea lor. Dar noi moldovenii zicem, strigăm, rugăm: fraților, să scoatem lucrurile deodată și numai decât cu rădăcină cu totul, să dărâmăm zidirea streină din viața noastră deodată și fără milă căci ea e așezată pe o temelie de nisip și nimeni nu va suferi prin rostogolirea ei și să așezăm o zidire a noastră adevărată pe o temelie de oțel de care în veșii vecilor se vor sfărâma toate zădărnicele streine. Doar nu vom trăgăni îndreptarea vieții noastre stricate, încă 106 ani ca

Scopurile de războiu ale Aliatilor

De curând dl. Wilson președintele Statelor-Unite a ținut o mare cuvântare asupra războiului în care a statorit astfel scopurile urmărite de Aliții:

1. Nimicirea sau aducerea la neputință a volniciei și a forței care ar putea tulbura pacea lumii.

2. Popoarele să regulateze ele înșile treburile teritoriale, economice și politice privitoare la viața lor.

3. Legăturile dintre popoare să fie așa fel întocmite ca învoielile făcute să fie ținute cu sfințenie.

4. Să se alcătuiască un așezământ al păcii, care să garanteze în chip statornic drepturile popoarelor. Neînțelegerile iscate să fie judecate de un tribunal internațional.

UCRAINA DECLARATA TERITOR DE RAZBOI OCUPAT

Pe cale particulară aflăm, că de Sămbătă Austro-germanii au declarat Republica Ucraineană teritor de război ocupat de armatele lor. Măsura aceasta s'a luat din cauza că Ucrainenii pe la satele ucide soldații germani și austriaci și dau foc grânelor de pe câmp, ca să nu cadă în mâinile austro-germanilor.

Un apostol necunoscut al Basarabiei

Moș Dumitru Ghibu

Multă lume din poporul cel de rând moldovenesc din Basarabia cunoștea pre un bătrân mocaș, — după cum îi ziceau Moldovenii. — Cu o față simpatică, serioasă și totdeauna într'un port românesc, care colinda toate unghiurile Basarabiei răspândind, pe niște lumina științii prin cărțile ce le vindea la hramurile mănăstirilor, la zilele de iarmaroc prin târguri. Dar nu mulți îl cunoșteau mai de aproape. — Știau numai pre moș Du nitru mocașul, dar de unde este acest „mocaș”, care își împlinea rolul său apostolic prin întunerecul grozav, ce domnea în țara noastră, mi se pare, că prea puțini știau.

Eu cu bătrânul eram cunoscut cam de pe la anul 1885, când întâias dată am făcut cunoștință cu el în Chișinău unde bătrânul avea o mică prăvălie, în care vindea felurite lucruri de fer pentru diferitele treburi casnice. — Acestea le vindea descoperit, pe o măsură ce era întinsă în vederea futurora, iar sub acea măsură ținea ascunse a ceea duhovnicești comori, pe cari le vindea cunoscuților săi: felurite cărți duhovnicești, precum: Evanghelia, Apostol, Pentecostariu, Ceaslov și altele; apoi Calendare, gazete, cari le primea pe numele său. Toate acestea aduse pe acelea neștiute căi cari le știa unul Dumnezeu și el.

Dintru acea vreme am avut cu dânsul cea mai mare și de aproape cunoștință și prietenie, asemenea și cu familia lui: fiul și ginerele, și am ținut-o așa până la moartea lui, care a urât, după cum mi se pare, în vreme revoluției rusești.

El era, cu neamul, din Ardeal, din Săiște, de care adeseori cu multă dragoste și plăcere îmi povestea. În timpurile cele dintăi el aducea cărțile în trăsura: — deasupra marfa iar dedesubt aducea felurite cărți, pre care le răspânda printre cunoscuți și pe la mănăstiri.

În timpurile de pe urmă trecerea cărților era foarte grea, așa că, bătrânul nu le mai putea aduce așa slobod ca înainte și pe acuns, ci acum era silit tot ce avea a trece în Basarabia, să trimeată, la Cenzură, la Odessa și numai după aceea putea ca să-și vândă cărțile, ce el, ca o albăni iubitoare de osteneală le aducea de prin toate unghiurile României și Transilvaniei, pentru care nu rămănea nici o mânăștire din aeele țări neceretată.

Simțindu-mă pre mine însu-mi mult dator acestui necunoscut de lume apostol, acum, în ziua învierii neamului nostru, am socotit de cuvîntă a pune la arătare faptele mărețe ale lui, ca a unui luptător pentru a răspândi lumina printre frații săi într'acea vreme, când nimenia printre cei mai de căpetenie și cu știință nu putea să dea mână de ajutor fraților noștri Moldoveni, ce zaceau în cel mai mare întunec din cauza împrejurărilor grele ce domneau pe acele timpuri.

Mică i'a fost știința, dar mărețe i-au fost faptele, pentru care trebuie să fim recunoscători și mulțămitori rugând pe Dumnezeu, ca să-și răspăldească faptele lui cele înalte în ziua răsplătirii. Iar acum: fie-i țărâna ușoară!

Arhimandritul Dionisie

Suruceni, 20 Iunie 1918.

La plecarea Rușilor din țară

Când, la 1856, după tratatul de Paris care a dat îndărăt României cele două județe dela Sudele Basarabiei. Rușii au plecat spre nordul țării sau peste Nistru, cunoscutul poet Gheorghe Sion a publicat următoarea poezie, a cărei cetire ne poate face plăcere și astăzi, când stările de lucruri se repetă.

Să strigăm cu toții: Ura!
Ura! Rușii ne-au lăsat,
E voioasă chiar natura,
Căci de dânsii am scăpat.
Multe patimi, multe rele,
Multe chinuri și nevoi,
Multe suferințe grele
Suferit-am vai de noi!
Dar de-acuma, măi Române
Ai rămas între cei vii:
Măi Române
Azi sau mâne
Tu ferice ai să fii.

S. Holban, învățător

CURSURILE DE ÎNVĂȚĂTORI

DIN ISTORIA ROMÂNILOR

(Urmare)

de G. Tofan

Increştinarea Românilor

Increştinarea poporului român a început încă în epoca romană, în timpul prigonirii creştinilor. După ce pe timpul împăratului Constantin cel Mare, religia creştină ajunsese religie de stat, răspândirea ei pe amândouă malurile Dunării s'a făcut în măsură mai mare. Legăturile pe cari Goții și Gepizii le aveau cu „federatii” cu imperiul roman au înlesnit lăjirea creştinismului. Intre captivii (prinși) luați de Avari în năvălirile lor repetate peste Dunăre, se aflau foarte mulți propagandiști creştini și astfel cu vremea numărul creştinilor din Dacia a crescut așa de mult, încât pe timpul Avarilor se constată la nordul Dunării o numeroasă populație creștină.

Dovada cea mai puternică că Români sunt creștini din epoca romană este terminologia fundamentală creștină de origine romană din limba română. Cuvinte ca: *Dumnezeu, lege, cruce, creștin, păgân, Sf. Scriptură, Duminecă, botez, paște*.

Bulgarii.

Vechiul Bulgari, de neam turanic și de același sânge ca și Hunii și Avarii, locuiau înainte vreme pe la nordul Mării Negre, între Volga și gurile Dunării. De aici și făcând împreună cu Slavii dese năvăliri în imperiul Bizantin. La năvălirea lor, Avarii, întâlnindu-i în calea lor, li supun, o parte ajunse la Avarii Panonia, cealaltă rămânând în regiunile Mării Negre. Pe la 634, ei scapă de sub stăpânirea Avarilor și intră în legătură cu tovarășii cu imperiul bizantin. După moartea principelui lor *Cubat*, fiii acestuia neputându-se înțelege între ei, poporul se desface în 5 oarde. Al treilea fii *Asparuch*, trece Niprul și Vistula și se așează la gurile Dunării, în unghiul cel față Nistrul și Marea Neagră, numit mai târziu *Bugeac*, adică partea de miazăzi a Basarabiei, unde erau apărătorii foarte bine de mlaștinii și desigur de papură. De aici Bulgarii cuceresc Moezia și subjugă populația slavă de aici și astfel țara cuprinsă între Dunăre și Balcani până la granița Sârbilor se numește Bulgaria.

Statul bulgar (679-1018) s'a întins mai târziu și dincolo de Balcan cuprinzând Tracia, Macedonia și părți din Albania, Epir și Tesalia, iar după strivirea Avarilor și peste Dunăre în părțile Daciei Traiane.

Așezându-se în mijlocul populațiilor slave din peninsula balcanică, mai nu-

Apel pentru dăruirea de cărți

La cursurile pedagogice din Chişinău sunt adunați peste 500 de învățatori și învățătoare pentru a se pregăti să poată începe în anul școlar viitor învățământul în școlile populare în limba românească.

Cu toate greutatea excepționale prin care trecem, greutatea care se resfrâng în mod simțitor și asupra mersului cursurilor, progresele pe cari le face majoritatea celor silitori și cu dragoste de neam și de chemarea ce și-au ales-o sunt destul de însemnate. Cea mai serioasă din piedecile care amenință să nimească toate stăruințele depuse de autorități, profesori și cursisti este lipsa generală de cărți, S'a crezut că această lipsa, care a stârnit în mare parte și bunul mers al cursurilor din vara și toamna anului trecut va fi înlăturată în anul acesta. Împrejurările însă n'au fost prielnice și astfel cursistii se afla lipsiți de cele mai elementare mijloace de pregătire.

După terminarea cursurilor ver pleca acasă lipsiți de orice text, caro să le servească ca îndrumare și consultare în caz de nevoie.

E evident că în astfel de împrejurări învățământul românesc va suferi foarte mult.

În vederea importanței deosebite de mare a introducerii învățământului național și-a pregătirii temeinice a învățătorimii, pregătire care nu va fi deplină din cauza lipsei arătate, mai îndrept către publicul mare cerându-i ajutor.

Mă adresez în rândul întâiu către învățătorimea de dincolo de Prut către colegii cursistilor din Chişinău și-i rog să jertfească din puținul ce au în folosul colegilor lor. Mă adresez și către publicul larg și către toate instituțiile naționale cu aceeași rugămintă să daruească din prisosul lor cărți potrivite.

Se cere în primul rând cărți didactice, cărți de *Geografie, Istorie, Aritmetică și Șt. Naturale*, apoi cărți de *Citare* și ori ce carte de literatură, cărțile didactice să fie numai ediție nouă.

Toate cărțile cari va să fie de

mersă și superioară ca rasă, Bulgarii după increștinarea lor (864), s'au desnaționalizat repede, slavizându-se. Noul popor de naționalitate slavă, a primit numele de Bulgari, și a păstrat din rasa lor: curajul, îndrăzneala și pornirile războinice.

Increștinarea Bulgarilor s'a făcut de Bogor sau Boris, care după botez primi numele de Mihail.

Limba liturgică a fost la început cea greacă; înlocuită pentru scurtă vreme de rital latin, ea a fost reazăsată spre a fi cu desăvârșire înlocuită de liturghia slavonă. Liturghia slavonă a fost introdusă la Bulgari de învățatorii filozof *Ciril și Metodin*, apostolii slavilor din apus.

Ciril și Metodin alcătuiră un alfabet nou, cel *Glacolitic* și traduseră mai multe cărți religioase în limba slavă, ba introduseră această limbă și în slujba bisericăscă.

Învățăcii lor prigonii fugiră în Bulgaria unde aflară adăpost și introduseră limba slavonă în biserica bulgară. Alfabetul glacolitic fu modificat și primi în onoarea lui *Ciril*, numirea de *cirilic*.

Românii făcând parte din statul politic al Bulgarilor erau și în atârarea bisericească de ei și astfel s'a introdus limba slovească în biserică în locul celei latine dela început, mai târziu limba slavonă a ajuns și limba de stat a Românilor, rămânând limba română numai ca limbă întrebuintă în legăturile de toate zilele.

Prezum în țările apusene limba latină ajunsese limba statului, a bisericii și limba, în care se preda învățarea, așa în țările noastre s'a introdus limba slavonă fără a aduce vr'o schimbare în ființele noastre naționale.

Urmarea acestei introduceri a limbii slavone în biserică și stat a fost o întărire a vechei influențe slave, înmulțindu-se numărul slavismelor în limbă.

Statul bulgar ajunsese la o dezvoltare însemnată sub al doilea fiu al lui Boris, sub Simeon, care și luă titlul de *țar al Bulgarilor* și întemeiază *patriarhatul bulgăresc* amândouă cu capitala la Tărnova. Întinzându-și stăpânirea și la miazăzi de Balcani, el ajunse u. vecin primejios pentru Bizanțini, cu cari a avut mai multe lupte. După moartea sa împărăția bulgară, încolțită de mai multe părți, slăbi pierzând unele părți către Bizanțini și în anul 1018 împăratul bizantin *Vasilie II Macedoneanul* supranumit „bulgaroctonul” (omortător de Bulgari) birui cu desăvârșire pe Bulgari și desființă împărăția lor.

folos, trebuiesc date grabnic, vor fi trimise pe adresa directorului Cursurilor pedagogice din Chişinău (Gimnaziul I de fete a Zemstvei). Toate cărțile vor fi împărțite cursistilor după trebuință*).

Directorul Cursurilor pedagogice
George Tofan

* Toate gazetele românești sunt rugate să reproducă acest apel.

Dela Universitatea populară

Marți 26 Iunie
D-l prof. *Dăscălescu: I. Creangă*
Viața scriitorului moldovean Ioan Creangă e bine cunoscută din scrierea lui intitulată: „Amintiri din copilărie.” S'a născut în satul Humulești, județul Neamț. Primele cunoștințe le câștigă dela dascălul din sat, apoi dela o școală din Broșteni, iar mai târziu dela alta din Târgul-Neamț. De aici se duce la Fălciuceni și în fine la seminarul din Socola. Despărțirea de fiică și fetele din sat, li cauza mare durere.

„Dragi mi-erai tata și mama, frații și surorile și băieții satului tovarășii mei de copilărie... Asemenea dragi mi-erai sezoarele, clăcile, horile...”

După ce termină școala dela Socola se însoară și se făcu diacon la o biserică din Iași.

Nu-i place însă cariera preotească, nu se supune mai marilor săi și legilor bisericăscii, din care cauză și fu silit a părăsi preoția și se apucă de negustorie. La societatea „Junimea” se împrietenește cu Eminescu, de care l-a despărțit moartea tristă a acestuia din urmă.

D-l prof. *G. Ghibănescu: „Din traista cu vorbe.”* Graiul este legătura comună, care leagă strâns sufletul Moldovenilor din dreapta și din stânga Prutului. Proverbele ee le găsim și azi în graiul poporului moldovan servesc drept garanți că graiul Românilor basarabeni este același ca și acum 106 ani.

Măsuri contra speculatorilor

Suntem în măsură să dăm populației Basarabene o știre din cele mai bune.

Peste câteva zile, chiar înainte de sfârșitul lunii, vor începe să funcționeze la Chişinău sucursalele a două case de bănci din Moldova.

Acste bănci sucursale pe lângă toate operațiunile obișnuite ale băncilor vor mai face pe o scară întinsă, schimbarea de bani, regulându-se astfel cursul real al rublei și al leului.

De asemenea la aceste bănci se vor schimba monedele de hârtie rupte sau deteriorate contra monedă bună.

Iacă o nouă binefacere ce ne vine de dincolo de Prut.

Până acum întreaga populație Basarabească a fost și este încă supusă celei mai nerăsunate specule de partea celor nu care urmăresc decât câștiguri mari fară a munci sau a produce ceva.

Cine dintre Basarabeni nu știe de câte ori leul românească a fost ridicat și scăzut din valoare dela o zi la alta pentru a înlesni speculatorilor să tragă câștig de pe urma celor ce se lăsau a fi înșelați și cari din neorocire au fost destul de mulți; cine nu știe și simte în fiecare moment specula neînfrântă ce se face cu totu cele trebucioase vieții și cine nu se întreabă, în fiecare moment până unde și până când vor merge lucrurile tot astfel?

Deschiderea în Chişinău a două case de bancă românești este începutul schimbărilor pe care cu toții le așteptăm.

Avem nevoie aci în Basarabia de orânduială în toate ramurile de activitate, dară de sigur că mai înainte de orice preocupare trebuie cu orice preț și cu orice sacrificiu să punem stavila, să stărpim chiar din rădăcina specula, fără nici o îngăduință pentru persoana speculatorilor.

La bancile românești care se vor așeza la noi, ori cine va putea găsi sprijinul de care are nevoie, negreșit va raportu cu puterea sa de solvabilitate, se va face schimbul pe cursul normal și real al monedelor în circulație și se va înlesni circulațiunea prin răspândirea monedei mărunte.

Odată cu regularea schimbului se va pune sfârșit speculei neînfrântă ce se face cu articolele de prima necesitate.

Domnul General Văitoianu Comisarul General al Basarabiei care în proclamațiunea ce a adresat cetățenilor Basarabeni exprimă grija deosebită ce va purta acestei chestiuni, pregătește împreună cu Directorii Basarabeni măsurile ce sunt de luat în această privință și de sigur că toată populațiunea va fi recunoscatoare pentru asemenea mare operă de bine, de pe urma căreia se va înlesni traiul tuturor.

Societatea de cântări „Doina”

Îndreptare

Membrii societății de cântări „Doina” sunt rugați a lua parte la adunarea generală care se va ține Joi în 28 Iunie la ceasurile 8 seara în locul redacției „România Nouă” din str. Gogol 39.

Fiind la ordinea zilei chestiuni însemnate, e de dorește să fie de față cât mai mulți membri.
PŘESIDIUL.

Contrabandele

Un ordin de zi al d-lui General Văitoianu

Acum câteva zile pe linia de demarcație din nordul Basarabiei s'a petrecut următorul fapt:

Pe când *Căpitanul A. Saidac*, comandantul comp. 2 din Reg. 3 *Grăniceri* inspecta posturile din direcția Edița, i-au ieșit în cale doi căpitani austriaci, unul cu numele de *Mathias Kahn*, cari i-au propus să înlesnească trecerea de cereale prin nordul Basarabiei și având să primească pentru fiecare mie de puduri 10.000 ruble, oferindu-i chiar și un aconto de 50000 ruble.

Capitanul, conștiincios, a refuzat categoric propunerea neadeamnă a ofițerilor austriaci.

D. General Văitoianu, a dat un ordin de zi către toate trupele din Basarabia, aducând la cunoștință acest caz și laudând purtarea cinstită și patriotică a căpitanului A. Saidac.

Situatia Războiului

Frontul Francez:

Germanii anunță atacuri puternice ale aliaților în regiunea Langemark, între Aisne și Marna, lângă Reims și la Clignon. În Champagne lupte de recunoaștere. Pe restul frontului bombardament violent.

Pe frontul italian:

Atacurile italienilor urmează cu învierșunare la gurile râului Piave. De asemenea și în regiunea Asiago. Pe Marea Adriatică a fost o ciocnire de torpiloare și contra-torpiloare, al căror rezultat nu s'a comunicat.

Pe frontul Macedonean:

Hărțueli de patrule și activitate reciprocă de artilerie. *Comunicatul turcesc* anunță că „pe diferitele fronturi nici un eveniment mai de seamă”.

Diplomații japonezi din America anunță fățș că Japonia va interveni efectiv în război.

INFORMAȚIUNI

Incepând cu numărul de mâine vom publica însemnările de călătorie „*Prin Basarabia Românească*”, datorite redactorului nostru *C. R. Munteanu*, carea fost trimis anume să cerceteze capitalele județelor basarabene.

Nenorocire la Bender.— De pe urma exploziei unui stoc de muniții la Bender, în același timp ca și la Secola, au rămas o mulțime de ghiulele împrăștiute pe câmp. Marți un proprietar a ridicat un obuz și l'a dus acasă să-l arate familiei. Obuzul a explodat în casă, rânind grav pe proprietar și omorându-i soția și o fetiță.

Ucraina scumpeste zahărul.— Autoritățile Ucrainei au mărit prețul zahărului cu 20 ruble la pud. Primăria Chişinăului, care are angajată peste Nistrul o mare cantitate de zahăr, va recunoaște contractul numai în cazul când Ucraina va putea pune un astfel de preț, ca aci, în Chişinău zahărul să nu se vândă mai scump de 105 ruble pudul.

Așară a plecat în Ucraina un delegat care să aducă 9000 puduri de zahăr.

Preot erou.— „*Monitorul Oficial*” publică decretul, prin care se conferă *protosinghelului* *lustin Șerbanescu* din reg. 4 *Ilfov, ordinul militar „Mihai Viteazul” cl. III-a pentru vitejia, destoinicia și iubirea de patrie ce a arătat în cursul războiului nostru.* A fost de două ori rănit și nu s'a lăsat să fie dus dintre viteji regimentului său. Lui i se potrivește cuvintele poetului: „*preoți cu crucea în frunte!*”

Trei, Doamne, și toți trei.— *D-l J. Slăvescu* din București a pierdut în cursul războiului pe toți cei trei fii ai săi: Maiorul *Adrian*, mort în lagărul bulgăresc de prizonieri; *sublocotenentul Ionel*, căzut în luptele din Gorj și *avocatul Alexandru Slăvescu*, care s'a stins în mijlocul suferințelor din teritoriul ocupat. Dar părinții sunt mângâiați cu gândul, că i-au jertfit pe altarul Patriei.

Și câți nu sunt ca dânșii!

Înamfeli aliației ucraino-germano.— Gazetele rusești anunță că la Chiev a fost arestat redactorul gazetei „*Ziarul Chievului*”, *Sulghie* și Generalul *Dragomirov*. Ei sunt învinuiți că au uneltit contra aliației Ucraino-germane și organizat o apropiere între Ucraina și *Velico-Rusia*. După comunicările oficiale, acești doi învinuiți aveau de gând să pue la căma Ucrainei, pe un membru din familia Romanov, care se află în Crâm.

Ședința secretă a Camerei.— *Dl. General Averescu* a cerut o ședință secretă, în care să arate deputaților cum au decurs tratativele de pace începute de guvernul său, pentru a pune capăt atător învinuiri și atacuri nefondate.

Ședința secretă a fost admisă și s'a ținut alaltăieri.

Controlul dela Mărășești.— Ziarele din București anunță că și după ratificarea păcii, se va face controlul persoanelor cari trec la *Mărășești* tot de autoritățile germane.

Moartea Sultanului

La Constantinopol a murit Sultanul *Mahomed al V-lea*, pe care l-a adus pe tron revoluția tinerilor turci. Era un om lipsit de viață, instrument în mâna guvernului. Totuș sub domnia lui s'a dat Turciei o constituție. El a văzut o parte a țării sale fără-mișcată și o lasă încurcată într'un războiu, din care nu se știe cum va ieși. Fiul lui, *Izzedin*, care era să-l urmeze pe tron, s'a sinucit, ori a fost asasinat în cursul războiului. Moștenirea a primit-o fratele său, *Mahomed al VI-lea*, care s'a și instalat în Constantinopol cu mare solemnitate.

Uciderea ambasadorului german la Mosceva

Sămbătă, ambasadorul german dela Mosceva *contele MIB-BACH* a fost ucis în locuință de doi indivizi cari li ceruseră o audiență. Criminalii au tras câteva focuri de revolver, înțrebuințând și granate.

Nefericitul ambasador a murit în câteva minute.

Comisarul guvernului Sovietului *Cieerin* și *Caraban* au împărțit ambasadei condoleanțe.

Asasinii nu sunt descoperiți.

COMISIUNEA 4-a CHIȘINĂU

1918 Iunie 21

Publicație

Pentru aprovizionarea tuturor trupelor din județul Chişinău, fiind nevoie de articolele de alimente și furaje mai jos notate, se aduce la cunoștința tuturor amatorilor care posed asemenea alimente, pentru a lua parte la licitația ce se va ține în ziua de 1 Iulie 1918.

Ofertele vor fi închise și însoțite de o garanție de 2000 (două mii) lei, care în caz că se adjudică asupra furnizorului, urmează a fi complectată până la suma ce va fi stabilită de comisie, în raport cu valoarea aproximativă a furniturii ce va avea de predat. — În cazul că nu se adjudică, se va înapoia imediat celui îndrept.

Toate actele licitației vor fi scuite de taxe, de timbre fiscale.

De asemenea compturile vor fi scuite de taxe de înregistrare până la stabilirea legilor fixate în Basarabia.

Cum însă, trupele au nevoie urgentă de alimente. Domnii furnizori se pot prezenta imediat la sediul Comisiunei, *Strada Leovskaia* No 85, cu oferte provizorii. Plata acestor alimente se va face sau imediat la predarea mărfii, sau la 15 zile, după dorința furnizorului: Orice factură sau Chitanță dată de furnizor conform ordinului Ministerului de Războiu No. 50260 din 7. IV. 1918 este scuită de timbre sau alte taxe.

Alimente ee se pot furniza Comisiunei

Zahăr, Ceai, Surogat, Macaroane, Fidea, Arpacăș, Hrișca, Ulei de floarea soarelui, Untdelemn, Grăsime, Săpun, Fasole, Pește sub orice formă, Porumb, Faină, Conserve, Carne afumată Zahăr tos, Cafea, Oțet, Orez, Scrobeală, Sineală, Săpun Marsilia, Brânză, Unt topit, Fân, Ovăz Orz și carne de vite.

Președintele Comisiunei 4-a Chişinău.
Colonel LIVEZEANU

CINE ȘTIE unde se găsește *d. Grigore Păunescu*, rog să comunice pe adresa E. H. str. Tătărași 16 Iași, sau la „România Nouă”.

SAPTAMANA VI TOARE

se deschide
Tipografia „România Nouă”
CHIȘINĂU
STR. PUȘCHIN
— în casele Hotelului de Londra —